

Sygn. akt V KK 156/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący)
SSN Jacek Błaszczyk (sprawozdawca)
SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **M. S.**

o wydanie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 5 maja 2022 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego, na korzyść skazanego,
od wyroku Sądu Rejonowego w I.

z dnia 31 lipca 2001 r., sygn. akt II K [...],

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i umarza postępowanie o wydanie wyroku łącznego;**
- 2. obciąża Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W dniu 29 listopada 2000 r. **M. S.** złożył do Sądu Rejonowego w I. wniosek o wydanie wyroku łącznego obejmującego wydane wobec niego przez Sąd Rejonowy w I. wyroki w sprawach o sygn. II K 160/96 i II K 90/96, które zostały

objęte wyrokiem łącznym o sygn. II K 633/00 oraz w sprawach o sygn. II K 315/99 i II K 661/98. W uzupełniającym wniosku z dnia 16 lutego 2001 roku skazany wniósł o wydanie wyroku łącznego obejmującego wyroki wydane w sprawach o sygn. U K 633/00 i II K 315/99 oraz w sprawie Sądu Rejonowego w R. o sygn. II K 167/99.

Postanowieniem z dnia 2 kwietnia 2001 roku, sygn. akt II K [...], Sąd Rejonowy w I., na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego. Podstawę umorzenia stanowiło ustalenie, że wyroki wydane w sprawach o sygn. II K 160/96 i II K 90/96 objęte zostały wyrokiem łącznym wydanym w sprawie o sygn. II K 633/98 natomiast wyrok w sprawie o sygn. II K 661/98 został objęty innym wyrokiem łącznym o sygn. II K 56/99. Sąd uznał, że brak jest podstaw do rozwiązywania wydanych w powyższych sprawach wyroków łącznych, ponieważ wyroków jednostkowych wchodzących w ich skład nie można połączyć z innymi wydanymi wobec skazanego wyrokami w sprawach o sygnaturach: II K 315/99 i II K 167/99.

Sąd Okręgowy w B., w uwzględnieniu zażalenia złożonego przez skazanego M. S., postanowieniem z dnia 11 czerwca 2001 roku, sygn. akt IV Ka [...], uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w Inowrocławiu z dnia 2 kwietnia 2001 roku i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania, stwierdzając, że zachodzą przesłanki do wydania wyroku łącznego obejmującego skazania w sprawach o sygnaturach: II K 315/99 i II K 167/99. (k. 45-46).

W toku przeprowadzonego następnie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego Sąd Rejonowy w I. ustalił, że M. S. został skazany następującymi prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w I. z dnia 28 listopada 2000 roku. sygn. akt II K 315/99, za czyn z art. 209 § 1 k.k., popełniony w okresie od kwietnia 1998 roku do lutego 1999 - na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz za czyn z art. 279 § 1 k.k., popełniony w dniu 17 kwietnia 1999 roku - na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności; orzeczono karę łączną roku pozbawienia wolności;
2. Sądu Rejonowego w I. z dnia 12 czerwca 1996 roku, sygn. akt II K 160/96, za czyn z art. 208 d.k.k. i inne, popełnione w okresie od października 1995 roku do dnia 27 stycznia 1996 roku - na karę roku i 3 miesięcy pozbawienia

- wolności oraz grzywnę w wymiarze 400 zł;
3. Sądu Rejonowego w I. z dnia 18 stycznia 1999 roku, sygn. akt II K 661/98, za czyny z art. 279 § 1 k.k. i inne, popełnione w nocy z 19/20 lutego 1997 roku - na karę łączną roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 10 stawek dziennych po 10 zł stawka: wyrok objęty wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w I. z dnia 2 września 1999 roku. sygn. akt II K 56/99
 4. Sądu Rejonowego w I. z dnia 20 maja 1996 roku. sygn. akt II K 90/96, za czyn z art. 215 § 1 d.k.k., popełniony w dniu 9 sierpnia 1995 roku - na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 100 zł;
 5. Sądu Rejonowego w R. z dnia 28 lipca 1999 roku, sygn. akt II K 167/99, za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k., popełniony w nocy z 26/27 kwietnia 1999 roku - na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 60 stawek dziennych po 10 zł stawka.

Mając na uwadze wymienione wyżej skazania M. S., wydanym w dniu 31 lipca 2001 roku wyrokiem łącznym, sygn. akt II K [...], Sąd Rejonowy w I. orzekł:

1. na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce wyroków opisanych w punktach 1 i 5 (sygn. akt Sądu Rejonowego w I. II K 315/99 oraz Sądu Rejonowego w R. II K 167/99) orzekł wobec skazanego M. S. karę łączną w rozmiarze 2 lat pozbawienia wolności;
2. w pozostałej części postępowanie umorzył;
3. stwierdził, że pozostałe orzeczenia zawarte w połączonych wyrokach podlegają odrębnemu wykonaniu;
4. zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów związanych z wydaniem wyroku łącznego (k. 72).

Wyrok powyższy nie został zaskarżony i uprawomocnił się w Sądzie I instancji w dniu 10 sierpnia 2001 roku.

Kasację od tego orzeczenia, na korzyść skazanego, wniósł Prokurator Generalny, który zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego procesowego - art. 410 k.p.k., polegające na nieuwzględnieniu przez Sąd wynikających z materiału dowodowego i mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia okoliczności co do przebiegu postępowania

wykonawczego wobec skazanego M. S. w sprawie o sygn. II K 167/99 Sądu Rejonowego w R. i pominięciu, że orzeczona w tej sprawie kara roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania nie została zarządzona do wykonania, w następstwie czego doszło do wadliwego, bo z rażącym naruszeniem art. 89 § 1 k.k. połączenia tej kary z karami 6 i 8 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonymi bez warunkowego zawieszenia wykonania w sprawie o sygn. II K 315/99 i orzeczenia kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, na podstawie art. 572 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna i zaistniały warunki do rozpoznania jej w trybie art. 535 § 5 k.p.k., tj. na posiedzeniu bez udziału stron.

Procedując w sprawie wydania wyroku łącznego, Sąd Rejonowy w I. rzeczywiście rażąco naruszył przepis art. 410 k.p.k., trzeba jednak stwierdzić, że skarżący powinien też, i to w pierwszej kolejności, wskazać na obrazę art. 572 k.p.k., skoro wywodził, iż przy braku warunków do wydania wyroku łącznego obejmującego skazania wymienione w pkt I wyroku, wyrok w tym zakresie został wydany. Nie zmienia to jednak faktu, że autor kasacji, zwłaszcza gdy odczytać jego intencje przez pryzmat art. 118 § 1 k.p.k., prawidłowo wskazał na istotę zaistniałego uchybienia.

Gdy chodzi o naruszenie przepisu art. 410 k.p.k. Sąd orzekający pominął okoliczności co do przebiegu postępowania wykonawczego wobec skazanego M. S. w sprawie Sądu Rejonowego w R. o sygn. akt II K 167/99. Dysponując aktami tej sprawy powinien dostrzec, że brak w nich dokumentu potwierdzającego, że doszło do zarządzenia wykonania zawieszonych kary pozbawienia wolności. Brak też było stosownej w tym zakresie adnotacji na uzyskanym odpisie wydanego w wymienionej sprawie wyroku. W toku prowadzonego w tej sprawie postępowania wykonawczego, z uwagi na uchylanie się przez M. S. od uiszczenia grzywny, postanowieniem z dnia 16 czerwca 2000 roku zarządzono poszukiwania skazanego celem ustalenia jego miejsca pobytu (k. 165 akt II K 167/99), a następnie postanowieniem z dnia 14 września 2000 roku zamieniono orzeczoną grzywnę na

zastępczą karę pozbawienia wolności w rozmiarze 30 dni (k. 179 akt II K 167/99). W sprawie tej nie wydano natomiast postanowienia o zarządzeniu wykonania wymierzonej M. S. kary roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą orzeczono z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Objęcie takiej kary karą łączną z karami bezwzględnego pozbawienia wolności (w wymiarze 6 miesięcy oraz 8 miesięcy) orzeczonymi wobec skazanego w sprawie o sygn. II K 315/99 byłoby zatem możliwe jedynie wówczas, gdyby Sąd stwierdziwszy istnienie przesłanek z art. 69 k.k., zdecydował się na warunkowe zawieszenie wykonania kary łącznej. Wymierzenie natomiast przez Sąd w wyroku łącznym - w miejsce tych kar - kary łącznej 2 lat bezwzględnego pozbawienia wolności oznacza *de facto* zarządzenie bez podstawy prawnej wykonania zawieszanej uprzednio kary ze wszystkimi ujemnymi dla M. S. ustawowymi skutkami. Jakkolwiek w przypadku skazania w sprawie o sygn. II K 167/99, w dacie wydania wyroku łącznego, nie upłynął wskazany w art. 75 § 4 k.k. termin, w którym możliwe byłoby zarządzenie wykonania zawieszanej kary pozbawienia wolności, to możliwość taką przekreślał jednakże fakt braku przesłanek z art. 75 § 1 i § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania Sądu. Z akt postępowania wynikało, że kolejne skazanie M. S. w sprawie o sygn. II K 315/99 dotyczyło czynów popełnionych w okresie od kwietnia 1998 roku do lutego 1999 roku oraz w dniu 17 kwietnia 1999 roku, a więc przed wydaniem w dniu 28 lipca 1999 roku wyroku w sprawie o sygn. II K 167/99, a tym samym przed oznaczonym tym wyrokiem okresem próby. Z akt nie wynikały natomiast jakiekolwiek inne dane dotyczące kolejnej karalności M. S..

Jak słusznie dostrzega skarżący na gruncie obowiązującego w dacie orzekania stanu prawnego, tj. obowiązującego do dnia 7 czerwca 2010 r., tylko przepis art. 89 § 1 k.k. regulował kwestię możliwego warunkowego zawieszenia wykonania kary łącznej pozbawienia wolności także w sytuacji, gdy co najmniej jedna z kilku orzeczonych za zbiegające się przestępstwa kar była orzeczona bez zastosowania instytucji warunkowego zawieszenia jej wykonania. Na tle tego uregulowania ugruntowana została linia orzecznicza, która wyklądała zawartą w tym przepisie normę w ten sposób, że nie dojdzie do obrazy art. 89 § 1 k.k. tylko wówczas, gdy w odniesieniu do prawomocnie orzeczonych kar jednostkowych

pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania oraz kar bez warunkowego ich zawieszenia, zostanie orzeczona kara łączna pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2001 r., sygn. I KZP 2/01, OSNKW 2001, z. 5 - 6, poz. 41; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 października 2004 r., sygn. V KK 224/04, OSNKW 2004, z. 10, poz. 98; z dnia 14 kwietnia 2005 r., III KK 54/05, LEX nr 157087; z dnia 16 grudnia 2005 r., V KK 414/05, R - OSNKW 2005/1/2519; z dnia 19 grudnia 2006 r., IV KK 446/06, R-OSNKW 2006/1/2500; z dnia 19 października 2006 r., V KK 191/06, R-OSNKW 2006, poz. 1989; z dnia 19 grudnia 2006 r., IV KK 446/06, R - OSNKW 2006, poz. 2500; z dnia 24 kwietnia 2007 r., IV KK 155/07, OSNKW 2007, z. 1, poz. 936; z dnia 12 czerwca 2007 r., V KK 132/07, R - OSNKW 2007, poz. 1261; z dnia 19 grudnia 2007 r., III KK 408/07, R- OSNKW 2007, poz. 2898; z dnia 19 marca 2008 r., IV KK 45/08, LEX nr 359245; z dnia 26 listopada 2008 r., III KK 317/08, LEX nr 471015). Istotą tej linii orzeczniczej było zatem uznanie, że jeśli sąd *meriti* nie znajdował warunków do zastosowania art. 69 § 1 k.k., to wówczas nie było w ogóle możliwe orzeczenie bezwzględnej kary pozbawienia wolności, jako kary łącznej, obejmującej także te kary, których wykonanie zostało warunkowo zawieszone. Pomimo krytyki takiego sposobu odkodowania normy z treści art. 89 § 1 k.k. (por. np. P. Kardas [w:] A. Zoll red. Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, Zakamycze 2004, s.1181-1183; J. Giezek [w:] J. Giezek, N. Kłaczyńska, G. Łabuda, Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 2008, s. 414; w piśmiennictwie np. glosy krytyczne: K. Grzegorzczak, WPP 2001, z. 2; M. Gajewski, Magazyn Prawniczy 2001, z.18; J. Matras, Prok. I Pr. 2002, z.1; W. Marcinkowski, Wojskowy Przegląd Prawniczy 2002, z. 3) orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym zakresie było jednoznaczne, oparte na aprobachie poglądu wypowiedzianego w tym kształcie po raz pierwszy w uchwale z dnia 27 marca 2001 r., I KZP 2/01.

Przepis art. 89 k.k. został zmieniony ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2009 r., Nr 206, poz. 1598) m.in. poprzez dodanie § 1a o następującej treści: „W razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary

pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania sąd może w wyroku łącznym orzec karę łączną pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania”. Ustawa ta weszła w życie w dniu 8 czerwca 2010 r.

Powyższe uwagi prowadzą do wniosku, że możliwość orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności obejmującej bezwzględną karę pozbawienia wolności i karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania z zastosowaniem art. 89 § 1a k.k. dotyczy jedynie tych przestępstw, które zostały popełnione po wejściu w życie tego przepisu to jest po dniu 7 czerwca 2010 r. Natomiast do łączenia tego rodzaju kar wymierzonych za przestępstwa popełnione przed wspomnianą datą stosować należy przepis art. 89 § 1 k.k. w brzmieniu wówczas obowiązującym (por. uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z 28 listopada 2013 r., I KZP 13/13).

Podniesione w kasacji uchybienie niewątpliwie miało charakter rażący oraz wywarło istotny wpływ na treść orzeczenia.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia wyrok i umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego, uznając że w sprawie nie zachodzą przesłanki z art. 69 k.k.

Ponadto rozstrzygnięto o kosztach postępowania kasacyjnego.